

Fund af den grønlandske mariehøne (*Coccinella transversoguttata* Falderman, 1835) i Zackenbergdalen, Nordøstgrønland

Jens Böcher, Statens Naturhistoriske Museum, Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, 2100 København Ø. JJBocher@snm.ku.dk

Summary

During the summer 2009 the Greenland Ladybird (*Coccinella transversoguttata*) was found several times in Zackenbergdalen (the Zackenberg valley) at the Zackenberg Research Station, Wollaston Forland, Northeast Greenland. Hitherto the area around Kejser Franz Josephs Fjord about 100 km to the south had been regarded the northern limit of the species. The Zackenberg-area is without doubt the most intensively studied site in Greenland, so it is quite unlikely that the conspicuous ladybird has been present here before. Most probably we are witnessing a northward expansion of the species distribution range caused by the ongoing climatic change.

Den grønlandske mariehøne, *Coccinella transversoguttata*, er en af de få velkendte, ja endog populære arter af grønlandske insekter. Det skyldes ikke mindst den voksnes iøjnefaldende, men varierende rødgyldne og sorte farver. Arten er også meget udbredt i Grønland, fra sydspidsen til et stykke ind i det højarktiske område, men det største individtal opnår den i indlandets heder domineret af dværgbirk (*Betula nana*) (Böcher

Grønlandsk mariehøne (*Coccinella transversoguttata*) i parring i Zackenbergdalen, Nordøstgrønland, juli 2009. Vegetationen er en tør hede domineret af fjeldsimmer (*Dryas* sp.) og klippe-star (*Carex rupestris*). (Copulating *Coccinella transversoguttata* in Zackenbergdalen, NE Greenland, July 2009, in a dry heath dominated by *Dryas* sp. and *Carex rupestris*). Foto/photo: Guisella Gacitua.

1988, 2001). Både voksne og larver er rovdyr, der jager og æder bladlus, bladlopper, skjoldlus og andre små leddyr. Som det er typisk i familien (Coccinellidae), har både voksne og larver udprægede advarselsfarver (er aposematiske), idet den aktive larve er blåsort og gul. Farverne adviserer 'uspiselighe'd', idet blodvæsken indeholder et bittert smagende stof. Den globale udbredelse er lavarktisk/boreal og holarktisk, da Europa udgør et 'hul' i den ellers cirkumpolære udbredelse. Hidtil har de nordligste fund i Grønland været fra Upernavik Laksefjord på vestkysten, på østkysten den nordlige del af Kejser Franz Josephs Fjord og sydlige Hudson Land (ca. 73°30' n.br.).

I sensommeren 2009 foretog forfatteren sammen med lektor Gøsta Nachman, Biologisk Institut, en undersøgelse af den grønlandske frøtæge, *Nysius groenlandicus*, i omegnen af Forskningsstation Zackenberg, der ligger på nordkysten af Young Sund, Wollaston Forland (74°30'N, 21°00'W), altså ca.100 km nord for nordligste findested i Kejser Franz Josephs Fjord. Siden 1995 har den biologiske monitoring fra forskningsstationen ('BioBasis') bl.a. benyttet sig af fangglas nedgravet i forskellige plantesamfund, men i de samme områder fra år til år. Hidtil har der ikke været fanget andre biller end nogle få eksemplarer af den overvejende synantrope *Latridius minutus*, der formodentlig er indslæbt. Men pludselig i år (2009) blev der registreret et lille antal eksemplarer af *Coccinella transversoguttata* i fangglassene, ligesom jeg under eftersøgningen af *Nysius* fangede to voksne mariehøns og iagttog en larve. Også andre forskere lagde mærke til arten i sommeren 2009, bl.a. Guisella Gacitua (AU-DMU).

Larvens tilstedeværelse viser, at voksne individer må være ankommet til området senest året før. Mariehønen overvintrer sandsynligvis som voksen, der parrer sig og lægger æg tidligt den følgende sommer (Böcher 1988). Zackenbergdalen er det mest intet stude-rede område i Grønland, så det forekommer usandsynligt, at denne let synlige art kan have eksisteret i området meget før 2008. Der er således næppe tvivl om, at vi her har et eksempel på en nyindvandring sydfra, muligvis som følge af den udvikling mod et varmere klima, som også indiceres på anden vis (Høye et al. 2009, Meltofte et al. 2008).

- Böcher, J. 1988. The Coleoptera of Greenland. – Meddelelser om Grønland Bioscience 26. 100 s.
Böcher, J. 2001. Insekter og andre smådyr – i Grønlands fjeld og ferskvand. – Forlaget Atuagkat. 302 s.
Høye, T., Hammel, J.U., Fuchs, T. & Toft, S. 2009. Climate change and sexual size dimorphism in an Arctic spider. – Biology Letters doi:10.1098/rsbl.2009.0169.
Meltofte, H., Christensen, T.R., Elberling, B., Forchammer, M.C. & Rasch, M. 2008. High-Arctic Ecosystem Dynamics in a Changing Climate. Ten years of monitoring and research at Zackenberg Research Station, Northeast Greenland. – Advances in Ecological Research 40. 563 s.